

กองทุนสวัสดิการตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ตำบลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ถือเป็นตำบลที่มีชื่อเสียงโด่งดังเรื่องความอร่อยของปลาสดแดดเดียว จนตลาดค้าขายคึกคักไปด้วยลูกค้าทั้งชาวจรและชาวประจำต้องแวะซื้อเป็นของฝากหากมีโอกาสได้ผ่านไป ซึ่งรสชาติของความอร่อยนี้เองที่ยังคงยึดครองตลาดปลาสดแดดเดียวได้อย่างเหนียวแน่นและต่อเนื่องมานาน

หากย้อนมองดูความจริง ๆ แล้วหาใช่วิถีชีวิตท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษไม่ มันเป็นเพียงการ ปรับอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและภาวะทางสังคมมากกว่า ซึ่งจากที่เคยทำนาข้าวแล้วมาเลี้ยงปลาสดและทำนากุ้ง จึงเปลี่ยนสภาพพื้นที่ทางการเกษตรจากเดิมอย่างสิ้นเชิงและขยายเป็นวงกว้างตามกระแสสังคม ท้ายที่สุดก็ล่มสลายด้วยโรคภัยทางเกษตรเชิงเดี่ยวและกลไกของตลาดทำหัตถกรรมในครัวเรือนโดยเฉพาะเครื่องมือจับปลา ฟังพาเอื้ออาทร อันเป็นการดำรงชีพที่เรียบง่ายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง นายภูหะพัฒน์ มั่งมี หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “พี่ภู” ประธานชุมชนบ้านคลองกันยา ผู้จุดประกายพี่น้องให้ลุกขึ้นสู้ด้วยลำแข้งของคนในชุมชน

พี่ภูบอกว่า เมื่อก่อนการแปลงสภาพนาข้าว เป็นนากุ้ง เลี้ยงปลา ก็มีแต่ทำให้ชาวบ้านจนลงและเป็นหนี้มากขึ้น คนส่วนใหญ่จึงไปทำงานโรงงาน เพราะไม่มีเงินลงทุนแล้ว ส่วนที่เหลือจึงมาคิดหาทางออกเพื่อมีรายได้และปลดหนี้ จึงมีการรวมกลุ่มกันขึ้นครั้งแรกมีสมาชิก 70 ครอบครัว เก็บเงินกันคนละ 100 บาท เพื่อเป็นกองทุนในการประกอบอาชีพ ต่อมาได้จัดตั้งเป็น “กองทุนหมุนเวียน” เป็นแกนกลางในการรวมทุน กู้ยืมไปประกอบอาชีพ เงินดอกผลนำไปจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

กองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น เป็นคำตอบสุดท้าย

ภาพการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเด่นชัดเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นจากบทเรียนที่ค้นพบความเป็นจริงของสังคม จึงได้ระดมความคิดจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยเริ่มจากบ้านคลองกันยาที่มีความเดือดร้อนด้านที่ดินและที่อยู่อาศัย ซึ่งคนส่วนใหญ่เช่าที่ดินของเอกชนและกรมชลประทานสร้างที่อยู่อาศัย จึงตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสร้างบ้าน เมื่อมีเงินพอจึงได้เสนอสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เมื่อชุมชนข้างเคียงที่มีปัญหาแบบเดียวกันเห็นเข้าจึงทำตาม จนขยายเป็นเครือข่ายในตำบลบางบ่อกว่า 16 ชุมชน 11 หมู่บ้าน

อย่างไรก็ตามชุมชนไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้ชุมชนมีที่อยู่อาศัยและเพื่อมีทุนในการประกอบอาชีพเท่านั้น จึงได้จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท ภาคประชาชนตำบลบางบ่อ จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 โดยแยกออกจากกลุ่มออมทรัพย์เดิมที่มีอยู่แล้ว จากนั้นจึงเปิดรับสมาชิกใหม่ โดยจ่ายค่าสมัคร 50 บาท และจ่ายค่าบำรุง 20 บาทต่อปี เพื่อนำไปจัดสวัสดิการตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคตให้มีความมั่นคงในชีวิต จากมีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพียง 70 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 207 คน เงินออมกว่า 100,000 บาท ด้าน

การบริหารการจัดการกองทุนจะอยู่ภายใต้คณะกรรมการ 15 คน โดยสมาชิกเลือกเป็นตัวแทน ทั้ง 16 ชุมชน โดยมีประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก บัญชี นายทะเบียน ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เมื่อสมาชิกสมทบเงินครบ 365 บาท ครบ 6 เดือนขึ้นไป คณะกรรมการจะนำเงินนั้นมาจัดสวัสดิการร่วมกัน

การรับฝากเงินสวัสดิการจะให้คณะกรรมการแต่ละชุมชนเก็บเงินกับสมาชิกเพื่อนำมาส่งที่ส่วนกลาง จากนั้นจึงเริ่มให้สวัสดิการสำหรับสมาชิก 5 ประเภท ดังนี้

สวัสดิการเกิด เมื่อสมาชิกคลอดบุตรจะได้รับเงินสงเคราะห์ในการคลอดบุตรพักฟื้นในการนอนโรงพยาบาล คี้นละ 200 บาท ไม่เกิน 5 คี้น บุตรจะได้เงินรับขวัญ 500 บาท โดยจ่ายให้เป็นกองทุนสวัสดิการสำหรับเด็ก

สวัสดิการบำนาญชราภาพ (ผู้สูงอายุ) โดยจ่ายเงินบำนาญให้สมาชิกมีอายุครบ 60 ปี จนกระทั่งเสียชีวิต เช่น เป็นสมาชิกครบ 10 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 200 บาท เป็นสมาชิกครบ 15 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 300 บาท เป็นสมาชิกครบ 60 ปี มีอายุครบ 60 ปี ได้รับเงินบำนาญเดือนละ 1,200 บาท ทั้งนี้ให้นำหลักฐานแสดงถึงอายุการเป็นสมาชิกกองทุน หรือหลักฐานการบำนาญชราภาพประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์การชราภาพและทางกองทุนสวัสดิการฯ จะหักค่าบริหารจัดการ ณ ที่จ่าย 3 % ของยอดเงินที่ได้รับ

สวัสดิการเจ็บ สมาชิกเจ็บป่วยไข้เป็นผู้ป่วยนอกจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาล/คลินิก ตามความเป็นจริงโดยไม่เกินครั้งละ 300 บาท ต่อครั้งต่อเดือน สมาชิกเจ็บป่วยไข้เป็นผู้ป่วยในจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหรือคลินิกตามความเป็นจริงแต่ไม่เกินครั้งละ 500 บาท สมาชิกจะได้รับเงินสงเคราะห์ค่านอนโรงพยาบาล คี้นละ 200 บาท ไม่เกิน 5 คี้น

สวัสดิการเสียชีวิต จ่ายเป็นค่าทำศพให้ตามอายุการเป็นสมาชิก เช่น เป็นสมาชิกครบ 5 เดือน จะได้รับเงินสงเคราะห์ศพ 10,000 บาท เป็นสมาชิกครบ 1 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์ศพ 12,000 บาท และเป็นสมาชิกครบ 20 ปีขึ้นไปจะได้รับสวัสดิการ 30,000 บาท เป็นต้น ทั้งนี้ให้ญาติของสมาชิกที่เสียชีวิตนำหลักฐานใบมรณะบัตร มาประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์การเสียชีวิต และทางกองทุน จะหักค่าบริหารจัดการ ณ ที่จ่าย 3 % ของยอดเงินที่ได้รับ

สวัสดิการเพื่อการศึกษา เมื่อเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ หรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 7 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 300 บาท เป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 10 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 500 บาท และเมื่อเป็นสมาชิกตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือมีอายุการเป็นสมาชิกกองทุน 13 ปี ได้รับเงินสวัสดิการการศึกษาปีละ 700 บาท ทั้งนี้ให้นำหลักฐานแสดงถึงอายุการเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการฯ และหลักฐานการศึกษาประกอบคำร้องขอรับเงินสิทธิประโยชน์ทุนการศึกษา

บูรณาการทุนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน

คณะกรรมการได้มีแนวคิดในการบูรณาการเงินทุนออมทรัพย์ เพื่อขยายมาสู่การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เพื่อให้มีเงินทุนหมุนเวียนให้เพียงพอในการจัดสวัสดิการประกอบอาชีพ แล้วปล่อยเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยเพื่อการศึกษา เงินช่วยเหลือสมาชิกผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น

การดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลของสมาชิกและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สังคม ตั้งแต่เกิดจนตายของตำบลบางบ่อได้ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการ และพัฒนาระบบช่วยเหลือเกื้อกูลร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น ภายใต้การดำเนินงานโดยชุมชนให้มีบทบาทสำคัญ และเชื่อมโยงกับระบบของหน่วยงานราชการ และรณรงค์เผยแพร่การสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ตระหนักรู้วิถีพอเพียงต่อการพึ่งตนเอง และความช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันในชุมชน ส่งเสริมให้ลดค่าใช้จ่าย หารายได้เพิ่มด้วยการประหยัดเก็บออม

ผลที่เกิดขึ้นเมื่อบูรณาการกองทุนแล้ว สมาชิกมีการทำกิจกรรมกันแบบหลากหลาย อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ 16 ชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่เน้นหนักเรื่องกลุ่มอาชีพ เพราะเป็นรายได้ที่จะนำมาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผลกำไรที่ได้จากกลุ่มต่าง ๆ เมื่อปันผลกันแล้วส่วนกำไรที่เหลือจะหักออก 3% เพื่อเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชน

การประสานพลังความร่วมมือจากราษฎร และรัฐ

เทศบาล และอบต. ให้การสนับสนุนข้อมูล และสถานที่ในการจัดประชุม เพื่อสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้หลากหลาย และครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคส่วน เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนกลุ่มอาชีพที่บริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยดำเนินการบรรจุเข้าเป็นแผนงบประมาณประจำปี ในส่วนของ พมจ.ให้ความร่วมมือในการหนุนเสริมงบประมาณ ด้านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการได้สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการในรูปแบบลักษณะการสนับสนุนโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งสำคัญที่เป็นหัวใจของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลบางบ่อ คือ การเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล เพื่อเชื่อมโยงประโยชน์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิก และคนในพื้นที่ตำบลบางบ่อด้วยกันเอง ตลอดจนเป็นพื้นที่ศึกษาให้กับคนในชุมชนอื่น ๆ ได้มีดอกาสเข้ามาร่วมเรียนรู้ร่วมกัน